

58

GUBERNET JOVA BENIGNUS!
DISSERTATIO PHILOSOPHICA
Exhibens⁹⁸⁰

THEOREMATA

QVÆDAM
ETHICA SELE-
CTIORA;

Quam Divinâ Gratiâ annuente,
Ex suffragio & adprobatione Ampliss.

Collegii Philosophici

In Inclita ad Auram Academia

SUB PRÆSIDIO

Viri Praeclarissimi

DN. M. JACOBI FLACHSENII
Log. & Metaph. hactenus Professoris
celeberrimi, &c.

Pro honoribus Magisterii consequendis, publico Can-
didorum examini modestè exponit

GUSTAVUS BERNERUS Carel.

In Auditorio Max. ad d. 12. Novemb.

A. XCVIIZOVIAS 1679.

A B O È,

Excusa apud Viduam Hans. A. T.

*Admodum Reverendo in Christo Patri
ac Domino,*

DN. M. HENRICO CARSTENIO,
Episcopo Diœcesis Wiburgensis Amplissimo, venerandi item Consistorii Antistiti gravissimo, Mecenati & studiorum meorum Promotori permagno, submissa veneratione ætatem suspiciendo.

Præcellentissimo Viro ac Domino,

M. JACOBO FLACHSENIO,
Hactenus Log. & Metaph. jam vero S. S. Theol. in florentissima Academia Aboënsi Prof. Præclarissimo, Mecenati & Præceptor ut benignissimo, ita humilimâ mente nunquam non devenerando.

*Pl. Reverendis, Consultissimis, Prudentissimis,
Rev. Spec̄t. Prud. & Integ. insignibus,*

DNN. MAG. in Reg. Gymn. Wib. S.S. Theol. & Philos. Lectoribus solertissimis, Consistoriiq; Adsefforibus dexterimis, Promotoribus & Fautoribus, omni honoris & officii cultu perpetim prosequendis.

DN. DN. Consulibus & Senatoribus inclytæ Civitatis Wib. æquissimis, Fautoribus & Evergetis propensissimis, iugi observantia honorandis.

Dn. HENRICO HOPPIO, Pastori in Wederlax vigilantissimo, Affini pl. honorando.

Dn. JOHANNI NIGRELI O, tributorum Præfecto in territorio Strandahæradh accuratissimo, Fautori multo honore colendo.

Dn. JOHANNI STRÅHLMAN Civi dictæ Civitatis primario, Avunculo observando.

*Exercitium hoc, officiosi & grati animi declas-
randi ergo, reverenter inscribo,*

Gust. BERNEKUS.

P R A E L U D I U M.

Quanta sit Philosophiae Moralis utilitas
quantaque inter alias Disciplinas
fulgeat præstantiam, insignes ejus va-
riique in vita humana usus loquuntur;
unde si contemplatrix illa scientia, cum bac
in contentionem prærogativæ venerit, quin
dubiam illi palmam facere, non ambigo: ut
vero illi suus honor illibatus servetur, hanc
quam varijs encomijs celebrarit Artifex ille
eloquentie, vulgo notum; nec enim majus
dice in laudem disciplinae alicuius unquam
potest, quam virtutum Indagatricem, viti-
orumque expultricem nominari. Frustra
omnis pulcherrimam hujus universi harmoniam,
corporum naturalium ordinem, variosmo-
ritus, & mirabilia effecta admiratur; frustra
in oculis naturæ investiganda descendit,
ni mentis aciem in seipsum convertat animus,
notus excutiat, & ad sobrij judicij lancem
revocet, ut sic liberius vagantes & exorbi-
antes in gyrum rationis mox redigat, alias,
vitam, neglecta morum Magistrâ, in Cyclo-
picam barbariem degenerare, imo obbrute-
scere facit. Nam ut in familiâ, requiritur
aliquis, qui eam regit, unicuique sua pensa-

dividit, que omnia aptè fiant, in officio
continet; sic in œconomia interiore, rationis
imperio opus est, quod affectus exultantes
sibiique bellum inferentes, comprimit, & ad
obedientiam præstandam coercet, mores ad
felicitatem obtainendam componens, ne ab illis
turbentur aut impedianter. Id vero sola
Philosophia Moralis præstat; hæc universæ
vitæ humanæ Dux & Moderatrix cluit;
hæc non solum mentem perficit, sed & ani-
mum tot virtutum flosculis exornat, affectus
scilicet efferos virtutis regulæ conformando,
hominem ex bellua transmutat. Etenim non
nuda tantum externa forma, hominem à pe-
cude discernit, ni internus quoque mentis cul-
tus accedit, animusque rationis pondere sta-
bilitus pravis cupiditatibus modum ponat,
ne illi obtemperans, præceps in vicia feratur.
Ex hinc liquet, Philosophia Moralis necessi-
tatem non solum in privata, sed & communi
vita magnam esse, ut illi qui ad gubernati-
e Reipub. admoventur, non solum scientes
sed & boni eò accedant, tum enim primum
beatas fore Resp. si aut Philosophi regunt,
aut qui regunt, Philosophantur. Ne vero
bujus laudibus ita velificari videar, quasi
Theoretice aliquid derogare vellem, brevior
ero, nam ob mutuas operas separari vix pos-
sunt, neutraque alteri absolute præferri.
Cumque mihi ab Amplissima facultate Phi-
loso-

lo sophica aliquid speciminis loco in publicum
emittere, injunctum sit, placuit ex amanissimo
viridario ethico, nonnulla decerpere, eaq; rudi
penicillo delineata, candidæ eruditorum cen-
suræ offerre: De cætero, tuam, Benevole Lector,
imploro aequalitatem, ut quæ vel propter
festinationem, vel tarditatem ingenij, desia-
derantur, supplex, O me consveto favore sub-
leves! Sit ergo Gratia Jebovæ Benedicente!

THEOREMA I.

Summum Bonum in divitijs non consistit.

Mei jam non erit instituti, in exi-
stentiam S. Boni laboriosè inqui-
rere, ut discrepantibus variorum
opinionibus accurate examinatis, illam
multis rationum momentis evincam,
nam velut certissimam, & à quolibet ra-
tionis calculum ritè subducente, ante
concessam, præsuppono: Omnia enim
agentia cum certos suos fines intendant,
oportet hominem creaturarum perfe-
ctissimum, unum, ad quem suas actiones
dirigit, respicere, alias contradic-
tionem implicaret, hominem dicere ra-
tionis usu præditum, & tamen cæco im-
petu ad obvia qvævis, instar pecudum,

ducī; quo absurditatis prolapsi sunt o-
lim Democritus, Leucippus & Epicurus,
qui omnes, ē rerum natura, fines tollere
conati sunt, hoc namq; si obtinuissent;
tum frustra omnis Boni appetitus homi-
ni inditus foret, quoniam nihil haberet,
in quo tandem terminaretur & acquie-
sceret; quare consequens est, unum al-
teri subordinari finem, ut sic demum in
uno aliquo summo desinant & conspi-
rent, modo processus in infinitum tol-
latur: Sciendum verò nobis impræsen-
tiarum sermonem esse, non de Bono
absolute summo, seu spirituali, quod in
perfectâ Dei cognitione consistit, Joh.
17:3. Non nisi in futurâ vitâ piis expe-
ctandum: sed de bono in societate Ci-
vili summo, seu Politico, quod in hac
vitæ mortalitate in quemcunque sanæ
mentis cadere potest: De hoc autem
Bono, quā in re statuendum sit, omnes
omnium seculorum, in sententiarum
maxima divortia abierunt, uno hoc, alio
aliud eligente, quod suo cuique palato
gratissimum erat: Qui S. Bonum in vo-
luptate quærunt, tantum abest, ut ibi
minimam ejus particulam inveniant,

ut

ut etiam se longè infra brutorum for-
tem proijciant, tandemq; mollitie ae
immoderata luxurie corrupti dissolvan-
tur. Præcipue vero illorum hac vice
breviter perstringenda est opinio,
quos auri sacra fames vexat, quiq; in
maximo divitiarum cumulo Bonum la-
tere autumant, idcoq; modicis opibus
non contenti, per undas & ignes illas
augere quærunt, ut vel Cræsum exsu-
perare possint; verùm hoc in illis ma-
xime est detestandum, qui neglectâ o-
mni honestate, religionis jura violan-
tes, pecuniæ ita inhiant, ut quoquo
modo per fas nefasq; illam corradiant,
se hac ratione Verum Bonum conse-
quuturos falso persuasi: Sed infatiabi-
les hi φλάγχοι, quam à boni hone-
stiq; tramite devient ac deflectant, coa-
cervandi æris curâ impliciti, non cer-
nunt; nam utut maximis divitijs abun-
dent, infelices tamen sunt & miseri-
mi, etenim quicquid boni nomine ve-
nit, id suum Possessorem perficit, &
contra quosvis adversæ sortis impetus
munit, animum instruit, conscienti-
amq; tranquillat: Qui a. divitijs sese

manciparunt, illi ut plurimum corrumpuntur, & ad vicia quævis abripiuntur, nullam illi noctem, ne dum diem quietam transmittunt, sed continuo vel de opibus parandis anxie laborant, vel de partis conservandis misere cruciantur, hinc Cyprianus: suspirat ille in convivio, & cum marcidum corpus thorax mollior in sinu considerit, vigilat in plumâ, nec intelligit miser speciosa sibi esse supplicia, auro se alligatum teneri, & possideri magis, quam possidere divitias: Ita amentes his summatim sibi ipsis faciunt injuriam, dum se infinito quodam angore & cupiditate torquent, quæ crescente thesauro longe redditur intensior; adeo morbus hic est exitialis, ut nullâ medicina curari possit, exemplo Midæ, omnia quæcunq; manibus tractaret, in aurum converti optantis, postea vero voti compos factus, cum auri satis esset, omnibus etiam cibarijs transmutatis fame extinctus periret: unde liquet, nimium diviticarum studium, valde esse noxiun, multorumq; malorum causam existere & scaturiginem, imo eversiones saepè

Rerum publicarum accelerare, ut quæ
aliæ inexpugnabiles, hac re perditæ
sint ac deletæ; at hoc quam sit à S. Bono
alienum, etiam blennis notum est &
lippis. Et licet divitiæ aliquem splen-
dorem & decus S. Bono concilient, i-
psam tamen ejus essentiam non ingre-
diuntur, multo minus ipsa Felicitas di-
cendæ erunt, nam hæc sine illis bene
consistere potest: De Epaminonda,
Thebanorum duce constat, quod non
ideò minori gloriâ celeber sit, quam-
vis divitiarum fuerit parcissimus, ita de
illo Justinus lib. 6. cap. 8. neq; ante eum
Thebani ullum memorabile bellum
gesserunt, neq; post eum virtutibus,
sed cladibus insignes fuerunt &c. sum-
ptus tamen funeri defuit, inq; suppelle-
ctili ejus unicum tantum veru & ahe-
num reperta sunt. Consimili modo
Aristides Dux Atheniensium strenuissi-
mus, adeo contractæ erat paupertatis,
ut quo efferretur non haberet: Hivero
& alij tales, licet opum copiâ destituti,
quio virtutis exercitio felices clarique
habeantur, nemo tam perficitæ frontis
qui negaverit: Deinceps, S. Bonum

ut pote actio virtuosa continua, cum non nisi in optimo quoq; reperiatur, vel hinc constat, augustum hoc nomen divitijs male tribui, quia etiam pessimis & sceleratissimis contingunt, multosq; ad bonam mentem tendentes retrahunt, & velut aviculas visco implicant. His deniq; requisita S. Boni à Philoso pho enumerata si jungantur, & cum illis tanquam lapide lydio divitiae examinentur, abortivum hoc Bonum primo statim intuitu fucum prodet.

THEOR. II.

Virtus ēr. ὁρθότητι recte ponitur.

LIcet non nesciam, virtutem propriæ loquendo, formam non admittere, etenim abstracta ipsæ sunt formæ, vi ces formæ tamen obeunt rectitudo seu convenientia cum lege divina & honestate: Nec vero illos damno, qui sententiam Aristotelis arripiunt, virtutemq; in mediocritate collocant, sic namq; coincidunt, ut omne quod laudabile servat mediocritatem, etiam debitam servet rectitudinem, & contra, Beatiss. Dn. D. Gyllenst. in colle gio

gio Ethico: adhuc tamen inter medio-
critatem illam & rectitudinem, aliquid
discriminis dari, patet: Quia forma-
dat esse rei & ab alijs distingvi, ut ca-
non habet Philosophicus, ejusmodi a.
forma virtutem essentialiter constitu-
ens, est ὁρθότης, actiones namq; huma-
næ, alias indifferentes, nec bonæ nec
malæ dici possunt, nisi ad hanc nor-
mam, rectæ rationis scilicet, & legis
divinæ mensurentur, ad quam si bonæ
erunt, restringendæ sunt: Sola igitur
ὁρθότης, actus bonos à malis distingvit,
cum qua si conveniunt, bœni, si dis-
sonant, mali appellandi: id vero μεσό-
της præstare nequit, licet virtutem in-
digitet, nam in hac virtus non forma-
liter sed consequenter sita est, actio
namq; nostra ideo non est bona, quia
in medio consistit, sed ideo in medio
consistit, quod ratio nostra dicitet il-
lam legi Divinæ consentaneam esse,
scq; differunt ὁρθότης & μεσότης ut cau-
sa & effectum: Deinde contrariorum
contrariæ sunt causa, formæ &c. Jam
si vitium consistit in discrepanciâ ab éva-
ngeliâ seu rectitudine debita, utiq; for-
ma

ma virtutis erit congruentia cum ea-
dem rectitudine: Huc respexisse videtur
Cicero 2. off. dicens : His rebus quæ
tractantur in vitâ, modum quendam
& ordinem adhibentes, honestatem &
decus conservabimus.

THEOR. III.

Αὐτόχειρες viri fortis nomen non merentur.

Cautè in asserendo hoc Theorema-
tē mihi progrediendum erit, ne vel
quosvis audaculos & temerarios forti-
bus annumerem; vel illos qui urgente
publica salute, sese devovent, debitâ
virtutis gloriâ defraudem, Heroumq;
censu moveam. Sunt multi non insi-
mæ Authoritatis, qui *αὐτοχειρίας* excu-
satam, sibiq; nomine fortitudinis com-
mendatam habent, adducti varijs exem-
plis ex Historia profana petitis, imo &
sacræ Scripturæ autoritate, së id con-
firmare posse opinati: Sed lubrico il-
los innixos esse fundamento, demon-
strabo; nam objectum fortitudinis non
sunt promiscuè omnia mala, sed ea
tautum, quæ humanis viribus propel-
li possunt, quare Celtæ, Psylli, Bru-
tus Romanus &c. stolidi potius quam
fortes

fortes dicendi, quia ejusmodi aggressi
sunt objeccta, circa quæ sua industriâ ni-
hil expedire poterant: nec vero illi ma-
gis extollendi, qui in præsentissimam
mortem sese præcipitant, nullâ spe in-
de emergendi, Exemplo Marci Curtij
virginum Milesiarum, Empedoclis,
Raziæ, Saulis & aliorum ejus farinæ
innumerorum; fortis n. munus est, se-
se non temere quibusvis periculis ex-
ponere, vitamq; projicere, multo mi-
nus mortem simpliciter oppetere, sed
adversa superabilia tam fortianimo a-
dire, ut, si necessitas exigat, honeste
occumbere non recusat; hi autem a-
deo fortitudinis apicem non attigerunt,
ut potius nomen timiditatis habe defor-
marint, metu namq; imminentium
malorum, sibi ipsis mortem infames
consciscunt: Plurima hic pro extermini-
nanda αυτοφονίᾳ coacervare possent
argumenta, sed propositæ brevitatis
studio, sufficiet illam expresso Dei ver-
bo interdictam ostendisse, sic Exod. 20.
non occides, , qui v. se ipsum occidit, jam
hominem vitâ privavit; ideoq; cruci-
atus æternæ damnationis incurruunt il-

li, dum semet momentaneis hisce ma-
lis subducere conantur; *nemo carnem*
suam oderit unquam, Eph. 5. 29. sed eam
fovet & alit; huc accedit Cic. in somnio
Scip. Piis omnibus retinendus est ani-
mus in custodiâ corporis, nec in iussu
ejus, à quo ille nobis est datus, ex ho-
minum vitâ migrandum: proinde cum
nemo vitæ suæ Dominus sit, nec illam
sibi pro libitu eripere, ergastuloquè
solvere debet. Cum illis autem qui in
navia ut arce constituti, illas nitrato pul-
vere incenso destruunt atque disrum-
punt, ipsique mortem subire non dubi-
tant, aliter rem sese habere asserunt
viri magni nominis, dicuntque sicut
alij illi, omni honestate, ex qua actio
judicanda est, destituti, se ipsos solo
adfectuum imperio, temeræ ambitio-
nis flabris impulsi, periculis insuperabi-
libus, mortiç; certissimæ obijciunt; ita
hi honestatem unde virtus æstimatur,
unicam sibi habent præfixam, patriæç;
communi salute postulante, mortem
intrepido animo obeunt; hæc quippe
est fortitudo bellica, qua vir fortis ho-
nestemori non repugnat, jam vero ad

extrema coactus, cum videat navem
vel arcem non sine insigni Reipubl. da-
mbo, hostisq; commodo, in hostium
venire potestatem, quare hoc malum
ut anticipet, gloriæ mortis peri-
culum spernit; ubi virtutem adesse
ajunt, sic namque forti pugnandum
est, ut nulla vitæ discrimina pro salute
communi procuranda, illum à statione
dimovere queant: strenuum ejusmodi
militem & virtute bellica inelytum ipsa
mors nobilitat, famaq; post mortem im-
mortalis celebrat. Qua tamen id re nihil
temere velim pronunciare, sed do-
ctiorum libenter acquiesco judiciis.

THEOR. IV.

Ebrietas quadam excusanda.

Pugnantes & diversissimæ variorum
circa hoc theorema occurunt sen-
tentiaz: fuerunt plurimi ex Bacchi ne-
potibus, & fortè etiamnum existunt,
qui omnem ebrietatem, etiam turpisli-
mam illam, quæ labefactare mentem
soler, non solū laudarunt, sed & ut stre-
nuos decet cultores, etiam introducere
& propagare voluerunt, nihil glorioius
ducen-

ducentes, quam ut signa ebrietatis sequuti, acre certamen ineuntes, palmam obtinerent, aut si vincì contigerit, in sentina ebrietatis postrati jacerent: E contra, vitium hoc fædissimum exagitant alii, quorum de meliore luto finxit præcordia Titan, nativis proprijsque suis coloribus illud depingentes, Ambrosius ebrietatem dicit, hominum sensus & mentes mutare, & ex homine bestiam facere: Et ne plurima ebriosorum patrocinia, nos ad ebrietatis errores pertrahant, scriptura sacra cavet, & hortatur; ita Apostolus, Eph. 5: 28. *nolite ebriari vino, ex quo vita dissolua*: ita Isa. 5: 11. *væ qui consurgitus mane ad ebrietatem sectandam, et potandum ad vesperam ut vino astuetis;* nam hoc modo poculis indulgendo, nobis fax præbetur, ad scelera quævis & flagitia committenda: Verum enim vero, nec hinc judicio nimis rigido inferendum, nullam prorsus ebrietatem excusabilem esse, nam loquuntur illa Scripturæ dicta & similia, de ebrietate habituali, cum quis præter modum ingurgitat, usq; poculis adsuevit; quam ebrieta-

tem Scriptura condemnat, omnesque
sani fugiunt & eliminant: intelligen-
dum autem est Theorema de ebrietate
naturali, quæ cum poculo hilaritatis eadē
est (nam *spiritualis*, quæ impropriè ebrie-
tas dicitur, altioris est indaginis; nec de
poculo necessitatis quod ad sūmum restingen-
dam confert, an sit licitum, ullum du-
biū movet) quam culpandam nou-
esse, nemo inficias ibit; nam ut refert
Gell. lib. 15, cap. 2. modicis honestisque
inter bibendum remissionibus, refici-
untur; & integrantur animi ad instau-
randa Sobrietatis officia, reddunturque
sensim latiores, atque ad intentiones
rursum capiendas habiliores: idem
probatur Prov. 31: 6. Date siceram mæ-
rentibus, & vinum his qui amaro sunt
corde; sic Apostolus discipulum suū mo-
net modico vino uti propter ventricu-
lum 1. Tim. 5: idem ex Gen. 43 cap. per-
spicuum est; ergo sequitur ebrietatem
naturalem honestam esse, præsertim si
frequens & luxuriosior non fuerit, præ-
sentesque sint arbitri & conviviorum
Magistri sobrij. Ebrietas autem stricte sic
dicta rectius ebriositas, seu poculum su-

perfluitatis, quoniam pravum habitum,
longa consuetudine comparatum, de-
notat, suaque mancipia ad sobrietatem
cum delectatione profligandam incitat;
ex cœtu ingenuorum in orcum rele-
ganda est, nam rationem turbat, homi-
nemque insanire facit; hæc delictum
multo gravius reddit, quod juxta Pit-
taci legem duplici pæna puniendum.

THEOR. V.

*Liberalitas non ex objecto, sed princi-
pio judicanda.*

HÆc potissima norma est, ad quam
omne beneficium mensurari de-
bet, ut non tam ipsum muneris pon-
dus, quam habitum seu effectum dan-
tis respiciamus: Etenim ut in omni re-
sponde formale prævalet Materiali, ita & hic
quin idem præstet nullum est dubium:
aliás ille qui divitijs abundat, & ex am-
plissimis opibus beneficium in alterum
confert, liberalior semper foret eo,
cui ob fortunæ tenuitatem, facultas
splendidum aliquod munus offerendi,
non suppetit, cum tamen exemplum
viduæ, bina tantum minuta in ærarium

pau-

pauperum conscientis, contrarium do-
ceat, nam hujus liberalitatem omnium
cæterorum donis longe præfert Salva-
tor: Exhinc patet, etiam inopes actus
liberalitatis exercere posse, imo vel u-
nico teruncio, quod si illo quoq; de-
stituantur, solo animo defectum sup-
plebunt, cum sc. affectu in proximum
propendent benevolo, prompteq; ad
illius indigentiam sublevandam suam
operam conferunt; nunquam manus
vacua est à munere, si arca cordis re-
pleta est bona voluntate, ait Cic.
& eleganter Seneca lib. i. de Be-
nef. Multum interest inter materiam
beneficij & ipsum beneficium: aurum
n. argentum & similia, quæ alicui dan-
tur ab homine liberali, non sunt be-
neficium, sed materia beneficij, & sicut
corona non est ipse honor, sed hono-
ris insigne, sic non est beneficium quod
sub oculos cadit, sed beneficii vesti-
gium & nota. Sic ex dictis constare
puto, χρήματα simpliciter objectum li-
beralitatis non esse, quare animus dan-
tis observandus est, ex quo si benefi-
cium promptè, cito, tempestivè, ad ju-

vandam indigentiam proficiscitur, gratum est ; si vero tarde, cum molestia, aut superbè, fit id ad ostentationem vel paupertatis exprobrationem & tum potius maleficium dicendum, quia deest intentio juvandi, actioque spontanea, quam virtus requirit.

THEOR. VI.

Modestia non repugnat se aliquando laudare.

Non modestus, sed extreme improbus foret, qui quasvis injurias, detractiones scilicet famæque integræ læsiones ferret, omnium, etiam cordatorum de se judicia, planè negligens; Et licet magnanimus, conscientia virtutis, vitæq; honestæ fretus, omnes improborum calumnias, & inanes subsannationes susq; deq; habet, & animi tranquillitatem ut turbent, indigna judicat lac viliora, instar equi generosi stadium decurrendo, latratus canum spernens, nihilominus tñ. cum vir probus, famam suam imminui, & existimatio,

mationi, propter improborum iniquitatem, aliquid decedere intelligit, ut rectæ vitæ testimonium habeat, virtutemque suam manifestet, tempestive huic occurrat injuriæ, necessum est; infamia namq; ut ait Sophocles, intolerabile malum est omnibus, qui se bonos natos esse sciunt, proinde ne quis ad sparsas calumnias connivens, aliquâ ignominia innocens infametur, sese legitimo modo defendere, famamque vindicare studet, per viam juris procedendo, licebit ergo tum viro probole laudare, sed honeste, depellendæ infamie & accusationis causa, ut tunc etiam, singula citra invidiam exaudiri, & sine jactantiâ dicta velit, quod equidem omni legi congruit, & magnanimitati vel modestiæ minimè contrariatur. Cæterum non existimet quis, hoc ipso arrogantiæ vexillum erigi, & fenestram cuvis gloriose jactantiæ aperiri, quæ certè vitia in corruptâ hac mundi senectâ frequentissima coluntur, multiq; in omni terrarum parte prostant illorum, quos tulit ad scenam

ventoso gloria currū, quiq; magna spi-
rant & ab obvio quovis laudari volunt,
sed hi quam primum proprio se pede
metiri didicerunt, & in speculo mode-
stiae elati animi turpitudinem observa-
runt, mox debitae humilitati, remisso
tumore operam dabunt, ad quod per-
trahendum, nobis exemplum sine ex-
emplo, misissimus noster salvator sisti-
tur, qui cælesti Patri ita factus est obe-
diens, ut ad crucis mortem ignominia-
tissimam sese humiliaret; omnes igitur
insolentes animi motus reprimen-
di, & intra modestiae limites continen-
di erunt, ut Deo hominibusq; accepti-
simus, nihil n. Deo magis displiceret
quam elatum cor, semperq; cum ejus
offensione & laſione proximi conjun-
ctum est; unde Chilonem interroga-
tum quid faceret Jupiter, respondisse
ferunt, excelsa humiliat, & humilia-
tollit.

THEOR.

THEOR. VII.

Veritas interdum occultari bona conscientia potest.

EA jam perditi hujus seculi indoles est, ut omnem candorem, veritatem & sincerum affectum, perfidiae ac nefandis fraudibus involvat; ita animi multorum malitiâ occalluerunt, ut, ficta fide, & simulatâ comitate proximo illudant, illumque captiosis blanditiis circumveniant, nibil illis frequentius, quam ut proferant ore aliud, tacitaque aliud sub mente recondant, sed audi- ant spiritum Dei Eph. 4. 25. Deposito mendacio loquimini veritatem quilibet proximo suo: Sed nota, hinc tam non sequi, omnem adeo veritatis occultationem impiam fore & illicitam, si nimirum publica & proximi salus id exigat; unde numero & autho- ritate magni viri, variè in hoc negotio se setorquent, aliis negativam gravi ra- tionum pondere tuentibus, aliis pro parte affirmante, non segniter pugnan- tibus; ut v. rem in pauca contraham, sciendum, quod veritatem illam quæ

religionem & fidem nostram spectat,
ideoq; Religiosa audit, ritè profiteri
debemus, vel à Magistratu examinati, vel
ab adversario aut aliàs provocati, ad mo-
nitum i. Pet. 3:15. Dominum Christum san-
ctificate in cordibus vestris, semper parati ad
respondendum, omni poscenti à vobis ratio-
nem de ea quæ in vobis est, spe; Attamen
tempore persecutionis, cum Tyranni
in sanquinem Christianum sæviunt,
tutum non erit se offerre, ne mactan-
dus ad gladium vel rotam rapiatur, ubi
v. quis comprehensus fuerit, supplici-
um ob nominis Christi confessionem
forti animo ferat Mat. 10: 32. Deinde,
arcana regni, secreta Principum consi-
lia, in quibus communis salus hæret,
non sunt propalanda, nec amici arca-
na in sinu alicujus deposita temere di-
vulganda, sed jure taciturnitatis fido si-
lentio premenda, ne lædatur cōscientia:
sic igitur quoniā omnia absq; discrimine
non sunt effutienda, licet veritatem ali-
quando celare; vir candidus utitur pru-
dentia in veritatis professione, nec sem-
per & ubiq; prodit id quod verū est, nec

apud

apud quosvis ait Burgersd. Quamvis amendacium, cum voluntate proximum fallendi, conjunctū sit, veritasq; illi opposita, candorem in omni vitâ reqvirat, adhuc tamen nec id nobis præcipit, ut semper vera ebuccinemus, sed quod efferti singulis non convenit, id pro ratione circumstantiarum, honestè retinemus, si nimirum fiat in honorem Dei, Reipubl. utilitatem, proximi propriam, que salutem, & tum possumus una parte veritatis detectâ, reliquum mente premere, vel importunas & curiosas quæstiones, indirectâ responsione eludere: sic Samuel, cum Bethlehemum ingrederetur ad unguendum Davidē, dixit se sacrificandi causa eò venisse, 1. Sam. 16. Sic Jonathan à Parente Saule interrogatus de Davide, respondit eum Bethlehemum ivisse, cum tamen in agro delitesceret. 1. Sam. 20. Sic Nathan Davidem ad agnitiorem peccati duxit, 2. Sam. 12: & alia innumera. Ut vero dicta clarius patescant, tritam Mendacii divisionem in Officium, Jocosum & Perniciosum, appo-

nere placet: Hoc, quoniam ex dupli-
ci corde proficiuntur, inque Dei offen-
sionem & perniciem proximi tendit,
semper fugiendum, sacræ literæ & sa-
niores omnes Jubent. Istud modo ex
levitate mentis non procedat, nec sit
nimis obscenum & petulans, veniam
meretur, quippe in conversatione jo-
cosâ delectans; aliás, etiam cuiuslibet
otiosi verbi accurata ratio reddenda
erit. Illud cum gloriam Divinam pro-
movet, salutem publicam & privatam
procurat, licitum est, quia dolo bu-
no, ex animo fallendi ignaro, proce-
dit; Porrò si hoc ipsum foret illicitum
& turpe, quod veritas aliquando, ne-
cessitate ita postulante, occultatur, ut
tique ejusdem divulgatio necessaria &
honesta esset, at hoc, quam sit absur-
dum, probatione non eget. Cumquè
mendacium hoc officiosum intrinsecè
& formaliter vitiosum non sit, sequitur
illud non proprie, sed valde populari-
ter & abusivè mendacium appellari.

SUPER-

SUPERPONDUM.

Unius rei una est forma specifica.
Nihil est in effectu quod non erat in
causa.

Accidens extra substantiam existere
non potest.

Animæ defunctorum viventes non in-
festant.

Ratio in bruta non cadit.

Natura nihil frustra facit.

Terminus vitæ humanæ bona diata
prolongari potest.

Vinum ante diluvium in usu erat.

Voluntas cogi non potest.

Plagæ mundi dextra & sinistra illi re-
apte non competit.

Visio non fit per radiorum emissionem
sed per receptionem specierum.

Patri, Filio & Spiritui Sancto sit
laus, honor & Gloria, in semi-
piterna secula!

Ad eruditione & morum venustate conspicuum Juvenem & Phil. Candidatum dignissimum

DN. GUSTAVUM BERNERUM,
Amicum meum sincere dilectum,
& nunc pro gradu Magisterii solerter
disputantem:

Quite laude canam Musarum docta
propago
BERNERE, Aonii nobile germen agri,
Qui studiis pergis nostram exornare
palæstram

Niteris ingenii & laude placere simul:
Ausibus ac tantis sacro de ponte ca-
thedræ

Differere & Musas exhilarare sacras.
Crede mihi tantas comitentur præmia
curas,

Præmia quæ nunquam sunt mori-
tura, Vale!

*Haec pauca gratulabundus licet
occupatiss scripsit*

JOH. FLACHSENIES,
Acad. h. t. Rector.

Ingenio & eruditione valde conspicuo

JU VENI

DN. GUSTAVO BERNERO, Wiburg.

Philos. Candidato dignissimo, Amico meo
sincerè dilecto.

*Pro consequendis Magisterii honoribus
publice disputanti:*

ACcipe quam neclent tibi mox BERNERE
corollam,

Castalides, vivas tempora longa. Vale!

Affectu quam verbis prolixius gratulatur

JACOB. FLACHSENIUS.

Pereximie Dn. CANDIDATE Respond:
Amice Exoptatissime

Quod tibi Dn. Candidate, etiam occupa-
tus, Academicos honores, quos modestè
ambis, gratulor, causa mibi certa est, nam
& tua virtus, & meum studium id efflagi-
tant: non tamen multis hic commendabo,
quod ipse saepius probasti, literarum in te amo-
rem, profectusque in illis insignes & vitæ in-
nocentiam, unde cunctis nostratium ut clarus
ita charus evaseras, & hoc quidem facile,
nam ut Poëta canit

Gravior & pulchro veniens in corpore virtus
Adjuvat.

Velit canum supremum Numen! tibi hec do-
na tamesse perennia atque preclara sunt,
in sui nominis Gloriam, Reipub: literarie
emolumenctum, & proprium tuum decus;
Hoc animitus opto Tuus

SAMUEL Gyllepsööpe.

Ad

Peregrinum Virum Juvenem,

DN. GUSTAVUM BERNERUM,
Philosophiae Candid. perindustrium;
Disputationis hujus Authorem ac Respon-
dentem solertissimum;

Gratulatio Præpropera:

A Teneris tibi cura fuit, tranquilla togatæ
Nomina Militiæ sectari, pacis in umbrâ;
Assiduâ & Musas coluisse & Pallada mente.
Æqua tuis meritis ergo stipendia Apollo
Promittit; serto tua, nostra Academia cinget
Tempora; Castalidesq; cyclum, nitidamquæ
Tiaram

Spontè dabunt. Quos Pallas amat maestantur
honore.

Testis, habet, pondus grave, Dissertatio præfēs
Doctrinæ eximiae; Moralia dogmata tradens.
Civilem vitâ benè quæ moderantur tornant.
Porrò perge tuis comptis clarescere in orbe
Fœtibus ingenij. Post funera fama superstes
Te manet; & surgit tibi lucida gloria in ævum.
Ausibus histantis grator! Congaudeo honori!
Sis sospes! felix! annosam condito vitam!

Aboz ipfis Nonis
Novemb. Anni 1679.

Quam L. Mgs scripsit

SIMON ZALPO
Def. Met. & Log. Prof. Publ.

IN se generosus animus hoc optimum habet
quod concitatur ad honesta & verum vult
Laudis specimen ostendere, in motu semper
est, eoque mobilior & actuosior quo fuerit ve-
hementior: Sed felix qui non ad illa impe-
tum facit, quæ ingenium irritum excercent,
inanem λογομαχίαν spirant, & nec igno-
ranti nocent nec scientem juvant: sed ad
hac quæ utilia & communi vita profutura
videntur. Quæ animum formant & fabri-
cant, vitam disponunt, actiones regunt, a-
genda & omittenda demonstrant, & Guber-
naculi instar per ancipitia fluctuantium di-
rigunt cursum sine quibus nemo securus est.
Hac omnia Tu Præstantissime BERNERE
subili ingenio egregiè pensasti, quem tota
mente magnaque impetus ad pulcherrima pro-
perare, & opum more nihil non attingere us-
tiliaque colligere video. Quapropter meritò
tibi hoc nomine gratulor, optoque ex animo ut
studia bac jucunda pariter ac necessaria tra-
ctare, ut cœpisti, non desinas, hac est, per i-
psorum cultum animo ad capacitatem puto
chrè instructo, præstes Patriæ virum cuius o-
pera suo cum emolumento possit uti.

Moris & amoris ergo gratulabun-
dus apposuit

ABRAHAMUS A. Thauyonius.

Horrendum pelagus barathroque profun-
dius ipso,
Vortice quod rapido mentes immane resorbet
Multorum teneras, eheu! inscitia tetra,
Non alii fauste superabitur artibus unquam,
Quam si dulciculos studiorum quærat odores
Artis amans animus, clariis nutritus in arvis.
Blandula si mentem relevaverit ulla voluptas,
Dum metus omnis abest animum occupat al-
ta putredo;

Seminaq; audacis se tollunt vana furoris,
Queis male non felix periit Clymenëia proles,
Flammea terrenis dum flectere frena lacertis
Occepit, demens. Tuto hoc transmittitur æ-
quor,

Tantaque cœlestij vitantur monstra labore
Hocce tuo, Aonidū celebris, Bernere, satelles.
Nempe quod ingenuas tibimet lectorier artes
Mens fuit, En! adsunt, Pimpleidum dona,
corollæ!

Accipe felici virides per tempora laurus
Sydere, quo viridem præstent tibi fata sene-
ctam!

*Amico conjunctissimo, Philosophi-
cos adituro honores, affectus
adplaudit amicissimo*

DAVID Lund.